

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Krista Paju

TARTU ÜLIKOOLI KOOLIEELSE LASTEASUTUSE ÕPETAJAKS ÕPPIVATE
ÜLIÕPILASTE KUTSEVALIKU MOTIVATSIOONITEGURITE VÕRDLUS ÕPINGUTE
ALGUSES JA LÕPUS

Bakalaureusetöö

Läbiv pealkiri: Õpetajakutse valikut mõjutavate motivatsioonitegurite võrdlus

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Merle Taimalu, Ph D

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees: Airi Niilo

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2016

Resümee

Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonitegurite võrdlus õpingute alguses ja lõpus

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonitegurid nende endi hinnangu põhjal ja võrrelda hinnanguid motivatsiooniteguritele õpingute alguses ja lõpus. Andmete kogumiseks kasutati FIT-Choice (*Factors Influencing Teaching Choice*) skaalaga ankeeti. Uurimuses osales kokku 53 Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õppekaval õppivat esimese ja kolmanda kursuse üliõpilast. Uuringu tulemusest selgus, et kõige tähtsamaks motiiviks õpetajakutse valikul koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivatel üliõpilastel oli *töötamine lastega*, viimasel kohal oli motiiv *viimane karjäärivõimalus*. Kõige kõrgema hinnangu sai arvamus, et õpetajatöö on *kõrgete nõumistega amet* ja madalaimalt hinnatud faktor oli *palk*. Võrreldes õpingute alguses olevate üliõpilaste hinnanguid õpingute lõpus olevate üliõpilaste hinnangutega selgus, et õpingute lõppjärgus olevad üliõpilased olid kõrgemalt hinnanud motiivide faktorit *viimane karjäärivõimalus*. Võrreldes õpingute alguses ja lõpus olevate üliõpilaste hinnanguid arvamustele õpetajatöö kohta selgus, et erinevused ilmnesisid kutsevalikuga *rahuolu* puhul, mida esimene kursus oli hinnanud kõrgemalt kui kolmas kursus.

Võtmesõnad: koolieelse lasteasutuse õpetaja, õpetajakutse valiku motiivid, FIT-Choice skaala, õpetajakoolitus, üliõpilased.

Abstract

The comparison of the motivation factors in a professional choice of the students, studying to be a teacher of pre-school institution, at Tartu University in the beginning and in the end of their bachelor's programme

The subject of this Bachelor Thesis is the comparison of the motivation factors in a professional choice of the students, studying to be a teacher of pre-school institution, at Tartu University in the beginning and in the end of their bachelor's programme. The purpose of the thesis is to discover the motivation factors affecting a professional choice of the students, who study to become a teacher of pre-school institution, according to their own assessments; and to compare the motivation factors in the beginning and in the end of the studies. To achieve the purpose, the author used a questionnaire with the FIT-Choice (*Factors Influencing Teaching Choice*) scale. The survey covered 53 students studying on the first and the third year at Tartu University under the curriculum of pre-school institution. The research results showed that the most important motivator for the students in choosing a profession of pre-school teacher was *working with children*, and a motivator *fallback career* was the last on the list. The most highly appreciated opinion about the teacher work was a factor *a position with high demands*, and the least appreciated factor – the *salary*. Comparing the opinions of those beginning their studies with the opinions of the undergraduates, it was revealed that the undergraduates gave higher assessments to the factor *the last carrier opportunity*.

The keywords: teacher of the pre-school institution, motives of choosing teacher profession, FIT-Choice scale, teacher training, students.

Sisukord

Resümee	2
Abstract	3
Sissejuhatus	6
<i>Põhimõisted</i>	7
<i>Motivatsioon, motiiv ja motivatsioonitegurid.</i>	7
<i>Sisemine ja väline motivatsioon.</i>	8
<i>Saavutusmotivatsiooni teooria</i>	10
<i>Koolieelse lasteasutuse õpetaja</i>	11
<i>Varasemad uurimused õpetajakoolituse üliõpilaste motivatsiooniteguritest</i>	12
<i>Välismaised uurimused.</i>	12
<i>Uurimused Eestis.</i>	13
<i>Uurimused õpetajakutse valiku motivatsioonitegurite muutustest.</i>	15
<i>Uurimuse eesmärk ja hüpoteesid</i>	17
Metoodika.....	19
<i>Valim</i>	19
<i>Mõõtevahend</i>	19
<i>Protseduur</i>	21
Tulemused	22
<i>Õpetajakutse valiku motiivid</i>	22
<i>Arvamused õpetajatöö kohta</i>	23
<i>Erinevused õpetajakutse valiku motiivide ja arvamuste osas õpingute alguses ja lõpus</i> <i>olevate üliõpilaste vahel</i>	24
Arutelu.....	25
<i>Koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste õpetajakutse valiku motiivid</i>	25
<i>Koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste arvamused õpetajatöö kohta</i>	26
<i>Õpetajakutse valiku motiivide ja arvamuste võrdlus koolieelse lasteasutuse õpetajaks</i> <i>õppivate üliõpilaste vahel õpingute alguses ja lõpus</i>	28

Õpetajakutse valikut mõjutavate motivatsioonitegurite võrdlus 5

<i>Töö praktiline väärtus</i>	29
<i>Töö piirangud ja soovitud edaspidisteks uuringuteks</i>	29
Autorsuse kinnitus.....	30
Kasutatud kirjandus.....	31
Lisad	

Sissejuhatus

Koolieelse lasteasutuse õpetajad on tavaliselt esimeseks õpetajaks lapse elus, kes panevad aluse lapse haridusetele. Laste õpetamisel on tähtis pöörata tähelepanu iga lapse individuaalsele arengule, kujundada õpikeskkonda vastavalt laste vajadustele, arendada koostöös teiste spetsialistidega välja õppekava, osaleda meeskonnatöös ja nõustada lapsevanemaid (Kutsestandard, 2013). Õpetajakutse valiku motivatsioonitegureid on varasemalt uuritud mitmel pool maailmas (nt Uus-Meremaal, Hollandis, Horvaatias, Türgis, Hiinas, USA-s, Austraalias) (Anthony & Ord, 2008; Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Jugovic, Marušić, Ivanec, & Vidovic, 2012; Kiliç, Watt, & Richardson, 2012; Lin, Shi, Wang, Zhang, & Hui, 2012; Watt & Richardson, 2007), kuid koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste motivatsioonitegureid autorile teadaolevalt varem eraldi uuritud ei ole. Eestis on sarnaseid teemasid õpetajakoolituse üliõpilaste kutsevaliku motivatsiooniteguritest autorile teadaolevalt varasemalt uuritud kuuel korral (Krusell, 2004; Kõiv, 2014; Löfström, Poom-Valickis, Hannula, & Mathews, 2010; Ojamets, 2014; Peterson, 2013; Sokk, 1994), kuid sarnaselt välismaiste uurimustega pole eraldi uuritud koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivaid üliõpilasi. Nimetatud eriala üliõpilasi on uuritud osana suuremast valimist autorile teadaolevalt kolmes magistritöös (Kõiv, 2014; Ojamets, 2014; Peterson, 2013).

Võttes arvesse koolieelse lasteasutuse õpetaja töö ja õpingute eripärasid: töötamine koolieelses eas lastega, laste õpetamine läbi mängu, nõutav bakalaureusekraad ja sarnaselt kutseõpetajaga teiste õpetajaerialadega võrreldes lühem õpinguteaeg (3 aastat) (Kutsestandard, 2013), võib oletada, et koolieelse lasteasutuse õpetaja erialal õppivate üliõpilaste kutsevalikuga seotud motivatsioonitegurid võivad erineda teiste õpetajaerialade üliõpilaste omadest. Teatud erinevused koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala üliõpilaste ning teiste erialade õpetajaks õppijate motivatsioonitegurite vahel on välja toodud Petersoni (2013) uurimuses. Koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppijate populaarseimaks motiiviks oli lastega töötamine, samas kui põhikooli mitme aine õpetajaks õppijate seas oli populaarseimaks soov olla kasulik. Koolieelse lasteasutuse erialal õppijate ebapopulaarseima kutsevaliku motiivina toodi välja viimane karjäärivõimalus, põhikooli mitme aine õpetajaks õppijate seas oli viimane karjäärivõimalus populaarsem motiiv (Peterson, 2013).

Tähtis osa õpetajaks õppimise juures on praktilal. Tartu Ülikoolis läbib koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppiv üliõpilane praktika 24 EAP mahus (informatsioon saadud õppekorralduse spetsialistilt), lisaks praktikale saadakse praktilisi kogemusi ka teistes ainetes. Paljudel üliõpilastel võivad enne praktikat puududa õpetamisega seotud praktilised

kogemused, suuresti tänu praktilisel kogetule võivad motivatsioonitegurid erineda õpingute alguses ja lõpus. Maailmas on tehtud mitmeid uurimusi, mille käigu on uuritud õpetajakoolituse üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonitegurite muutusi õpingute käigus (Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Kim & Cho, 2014; Lee & Yuan, 2014; Roness & Smith, 2010; Rots, Kelchtermans, & Aelterman, 2012; Sinclair, 2008; Sinclair, Dowson, & McInerney, 2006). Mõnes uurimuses on välja toodud motivatsioonitegurite erinevused enne ja pärast praktikat (Lee & Yuan, 2014; Sinclair, 2008). Koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonitegurite võrdlemine annab võimaluse mõista, kas ja kuidas üliõpilaste motivatsioonitegurid kolmandal aastal võrreldes esimesega erinevad. Eeltoodust kasvab välja uurimisprobleem, millised on lasteaiaõpetajaks õppijatel kõige olulisemad õpetajakutse valiku motiivid ja arvamused õpetajatöö kohta ning kui võrd erinevad need hinnangud õpingute alguses ja lõpus olevatel üliõpilastel.

Bakalaureusetöö eesmärgiks on anda teoreetiline ülevaade kutsevaliku motivatsioonitegurite olemusest ja selgitada välja koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonitegurid nende endi hinnangu põhjal ja võrrelda kutsevaliku motivatsiooniteguritele antud hinnanguid õpingute alguses ja lõpus.

Käesolev bakalaureusetöö koosneb neljast suuremast peatükist: sissejuhatus, metoodika, tulemused ja arutelu. Sissejuhatus peatüki all antakse ülevaade uurimuse teoreetilistest lähtekohtadest ning varasematest uurimustest. Peatüki lõppedes tuuakse välja uurimuse eesmärgid, uurimisküsimused ja hüpotees. Metoodika peatükis kirjeldatakse valimit, uurimuses kasutatud mõõtevahendit ning uurimuse protseduuri. Tulemuste peatükis esitatakse uurimuse põhjal saadud tulemused ning arutelu peatükis arutletakse saadud tulemuste üle hüpoteesile ja uurimisküsimustele põhinedes.

Põhimõisted

Motivatsioon, motiiv ja motivatsioonitegurid. Päevakohaste vajaduste rahuldamisel hakkavad inimese organismis tööle psüühilise eneseregulatsiooni mehhanismid, mis tagavad organismile soovitud tulemuse (Bachmann & Maruste, 2001). Bachmann ja Maruste (2001) on väitnud, et „vajadus kutsub esile erilise neurofüsioloogilise seisundi – motivatsiooni“ (lk 73). Kõige laiemas tähenduses võib motivatsiooni mõista kui kogu inimese käitumist juhtivat ja kontrollivat mehhanismide kompleksi (Bachmann & Maruste, 2001). Motivatsiooni on defineeritud mitut moodi. Eesti keele seletav sõnaraamat (s.a.) kirjeldab motivatsiooni (sünonüümideks põhjendus, ergutus, innustus) kui motiivide kogumit, mis ajendab inimest teatud viisil käituma. Motivatsiooni mõistet on seletatud Bachmanni ja Maruste (2001) poolt

ka kui vajaduste rahuldamisele suunatud funktsionaalsete süsteemide eesmärgipärast aktiivsust. Brophy (2014) definitsioon toob lisaks eesmärgipärasele aktiivsusele välja selle aktiivsuse algatamise suuna, intensiivsuse ja püsivuse. Defitsiit-tarvete (söök, uni) rahuldamisel organismi motivatsioon kaob ning tekivad positiivsed emotsioonid rahuldusele viinud tegevuse tõttu (Bachmann & Maruste, 2001). Maslow tarvete hierarhia järgi kasvab kasvutarvete (eneseteostus) puhul vajadus nende rahuldamise järele veelgi (Krull, 2000). Vajaduste mitterahuldamisega kaasnevad negatiivsed emotsioonid ning seeläbi võib tõusta motivatsiooniline pinge (Bachmann & Maruste, 2001). Kokku võttes eelnevat kasutatakse selles töös motivatsiooni mõistet kui põhjust, mis paneb inimese teatud kindlal viisil käituma või tegutsema.

Motivatsiooni mõiste on sellele lähedase motiivi mõistega omavahel tihedas seoses, kuid need ei ole samased (Bachmann & Maruste, 2001). Motiivi seletusena toob Eesti keele seletav sõnaraamat (s.a.) välja ajendi või põhjuse. Bachmann ja Maruste (2001) on motiivi defineerinud kui tunnetatud vajadust. Motivatsioon tähendab üldist vajadust, mis on esile kutsunud aktiivsuse, motiiv aga täpsustab selle. Motiiv tähendab arusaamist vajadusest, tegevustest, mis sellele järgnevad ning eesmärkidest – see viib vajaduste rahuldamiseni (Bachmann & Maruste, 2001; Brophy, 2014).

Lisaks motivatsiooni ja motiivi mõistele seostub antud bakalaureusetöö kontekstiga mõiste motivatsioonitegur. Motivatsiooniteguri mõistet on selgitatud kui õpetajakutse valikut mõjutavat motiveerivat tegurit (Voltri, Luik, & Taimalu, 2013). Õpetajakutse valiku kontekstis koosneb motivatsioonitegur kolmest komponendist: motiivid, arvamused õpetajatööst üldiselt ja rahulolu kutsevalikuga (Voltri et al., 2013). Käesolevas bakalaureusetöös kasutatakse läbivalt mõistet motivatsioonitegur, milles sisaldub kolm aspekti: hinnangud õpetajakutse valiku motiividele, rahulolu kutsevalikuga ja arvamused õpetajatööst üldiselt.

Sisemine ja väline motivatsioon. Motivatsiooni pole võimalik objektiivselt kirjeldada arvestamata erinevate teguritega, seetõttu jagatakse motivatsioon sisemiseks ja väliseks motivatsiooniks (Ryan & Deci, 2000). Mitmete uurijate sõnul (nt Dewey, Piaget; viidatud Krull, 2000 j) peegeldab sisemine motivatsioon inimeste loomulikku kalduvust õppimisele ja kohanemisele. Sisemise motivatsiooni puhul paneb inimese tegutsema tema loomupärane vajadus ja lõbu ning huvi, mitte väljaspoolt tulev surve või hüved. Sisemist motivatsiooni on võimalik määratleda mitmetel viisidel, kuid kaks neist on kõige sagedamini kasutatavad (Ryan & Deci, 2000). Mitmete uurijate (Vansteenkiste, Lens, & Deci, 2006) sõnul esineb kahte tüüpi sisemiselt motiveeritud käitumist. Esimene neist esineb siis, kui inimene tunneb

ennast mugavalt, kuid tüdinenult ning otsib endale seetõttu meelelahutust pakkuvat tegevust. Teine sisemiselt motiveeritud käitumine avaldub inimese püüdest toime tulla väljakutset pakkuva olukorraga või vähendada ebakõlasid välise info ja enda arusaama vahel (Vansteenkiste et al., 2006). Õpetajaks õppijate sisemiseks motivatsiooniks võib olla näiteks tööst saadav nauding ning huvi õpetamise vastu.

Väline motivatsioon on suhteline ja võib varieeruda, kajastades kas väliskontrolli või eneseregulatsiooni. Kui sisemise motivatsiooni puhul oli tähtis just tegevusest/käitumisest saadav nauding, siis välise motivatsiooni puhul on tähtis pigem tulemus, olgu see siis, kas positiivne (tasu) või negatiivne (karistus) (Ryan & Deci, 2000). Näiteks, kui üliõpilane asub vanemate ja sõprade soovitude, mitte enda huvi tõttu, õppima õpetaja erialale, siis on tegemist välise motivatsiooniga. Hollandi uurijad Bruinsma ja Jansen (2010) jagavad välise motivatsiooni kaheks. Esiteks, kohanemist soodutavaks (ingl k. *adaptive*), mis tähendab põhjalikku ja kestvat keskendumist mingile ülesandele. Teiseks, takistavaks (ingl k. *maladaptive*), mis tähendab pealiskaudset ja vähest keskendumist mingile ülesandele. Kohanemist soodustav väline motivatsioon on sõltuvalt välise stiimuli mõjust, kas tegevusele kaasa aitav või takistav. Sisemise motivatsiooni ja väliste stiimulite dissonantsi tõttu pole tegevused efektiivsed ega edasiviivad (Bruinsma & Jansen, 2010).

Mitmed uurimused (nt Brown, 1992, viidatud Anthony & Ord, 2008 j) on jaganud õpetajaks õppijate motivatsiooni kolmeks kategooriaks, kus lisaks sisemisele ja välisele motivatsioonile lisandub ka altruistlik suund. Altruism (isekusetus, omakasupüüdmatuse) on kirjeldatud Eesti keele seletavas sõnaraamatus (s.a.) kui valmisolek isiklike huvide ohverdamisele teiste heaolu nimel. Õpetajaks õppija motivatsiooni kontekstis võib altruistliku motiivi näiteks tuua soovi õpetada lapsi või noori ühiskonna teenimise eesmärgil, mitte omakasu tõttu.

Sisemise ja välise motivatsiooni alla kuuluvad ka pragmaatilised motiivid. Eesti keele seletava sõnaraamatu (s.a.) järgi saab pragmaatilisi motiive kirjeldada kui praktilisi tulemusi, kasulikkust silmas pidavaid või praktilisi külgi rõhutavaid motiive. Pragmaatilised motiivid on seotud isikliku praktilise kasuga (Anthony & Ord, 2008). Õpetajaks õppivate üliõpilaste pragmaatilisteks motiivideks võivad olla näiteks alternatiivsete eriala valikute puudus, mistõttu mõeldakse tulevikule ning tulevikus vajaminevale tööle, siia alla käivad ka töö paindlikkus ning töögraafiku sobivus pereeluga (pikk puhkus suvel) (Anthony & Ord, 2008).

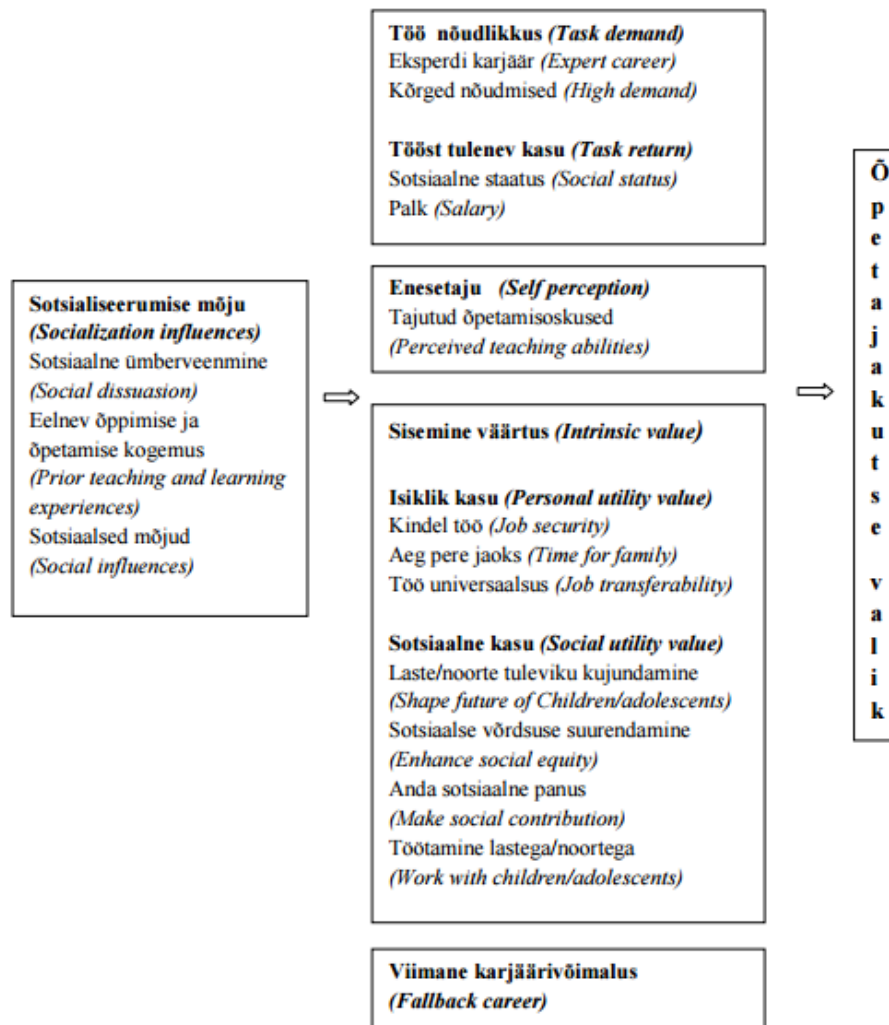
Saavutusmotivatsiooni teooria

Käesolevas bakalaurusetöös on oluline selgitada Atkinson'i poolt loodud saavutusmotivatsiooni teooriat (Atkinson, 1957; Eccles et al., 1983, viidatud Wigfield & Eccles, 2000 j). Saavutusmotivatsiooni teooria tutvustamine on oluline, sest see on aluseks FIT-Choice skaalale (ingl k. *factors influencing teaching choice*), mida on kasutatud instrumendina mitmetes õpetajakoolituse üliõpilaste motivatsioonitegurite uurimustes (Anthony & Ord, 2008; Jugovic et al., 2012; Rots et al., 2012; Sinclair, 2008; Sinclair et al., 2006). Saavutusmotivatsiooni kirjeldavad Wigfield ja Eccles (2000) kui inimeste uskumusi oma võimetusse mingi eesmärgi saavutamisel, inimeste oodatavat edu oma tegevusele ja subjektiivseid soorituspõhised väärtusi. Saavutusmotivatsiooni uurijate põhieesmärk on selgitada välja inimeste valik saavutusülesannete puhul, püsivus nende ülesannete täitmisel, entusiasmi ülesannete lahendamisel ning nende ülesannete tulemuslikkus (Wigfield & Eccles, 2000). Saavutusmotivatsioon ei ole inimestel kaasasündinud, vaid kujuneb igal inimesel arengu käigus (Krull, 2000). Saavutusmotivatsiooni saab jagada neljaks alaüksuseks (Wigfield & Eccles, 2000):

1. saavutuse väärtus – indiviidi eesmärgi täitmisest saadav kasu;
2. sisemine väärtus – indiviidi rahuolu pärast eesmärgi täitmist;
3. kasulikkus – indiviidi eesmärgi sooritamisega kaasnevad kasud;
4. maksumus – indiviidi eesmärgi saavutamisega seotud piirangud ja panustamine.

Krulli (2000) sõnul sõltub isiku soov saavutada mingi eesmärk nende enda tajutud edu tõenäosusest ja selle eesmärgi saavutamise väärtusest. Näiteks, kui koolieelse lasteasutuse õpetajaks kandideeriv inimene on veendunud oma võimekuses lastega toimetuleku osas, siis peab ta enda vastuvõtmist valitud erialale reaalseks ning pingutab maksimaalselt, et sisseastumiskatsed võimalikult hästi sooritada. Loobutakse pingutamast juhul, kui usk toimetulekusse või tulemuse väärtusesse pole piisavalt motiveeriv (Krull, 2000).

Järgnevalt on esitatud Richardsoni ja Watti koostatud saavutusmotivatsiooni teoorial põhinev mudel (joonis 1), mille põhjal koostati omakorda FIT-Choice skaala, mis on aluseks käesoleva balalaureusetöö uurimuslikule osale. Mudel tõlgiti 2013. aastal eesti keelde Kadi Lukka ja Anna-Liisa Petersoni poolt.

Joonis 1. FIT-Choice mudel: õpetajakutse valikut mõjutavad tegurid (Richardson & Watt, 2006, viidatud Peterson, 2013 j).

Koolieelse lasteasutuse õpetaja

Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava erineb teistest õpetaja õppekavadest ning tulevastest töö ülesannetest ning keskkonnast mitmeti. Koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppijal on vaja omandada bakalaureusekraad (kestvus 3 aastat), sama kehtib ka kutseõpetajate puhul, kuid muude õppekavade õpetajad peavad omandama magistrikraadi (kestvus 5 aastat) (Kutsestandard, 2013). Kõigi õpetajate töö sisuks on teadmiste ja oskuste vahendamine

lastele/õpilastele (Krusell, 2004), kuid koolieelse lasteasutuse õpetaja peab seda oskama teha läbi mängu (Kutsestandard, 2013). Koolieelse lasteasutuse õpetajad on tavaliselt esimeseks õpetajaks lapse elus, kes panevad aluse lapse haridusetele. See omakorda nõuab õpetajalt suurt vastutust. Laste õpetamisel on tähtis pöörata tähelepanu iga lapse individuaalsele arengule, kujundada õpikeskkonda vastavalt laste vajadustele, arendada koostöös teiste spetsialistidega õppekava, osaleda meeskonnatöös ja nõustada lapsevanemaid (Kutsestandard, 2013). Kokku võttes eelnevat: koolieelse lasteasutuse õpetaja erialal õppivate üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonitegurid võivad erineda teistest õpetajakutse erialadest mitmetel põhjustel, näiteks tulevase töö sisu ja õpingute läbimise aja tõttu.

Varasemad uurimused õpetajakoolituse üliõpilaste motivatsiooniteguritest

Ülemaailmne õpetajapuudus kasvab pidevalt, selle tõttu on järjest enam hakatud uurima õpetajakutse valiku motiive. Õpetajate puuduse põhjustena on välja toodud: õpetajaskonna vananemine, õpetaja ameti ebapopulaarsus, tööga rahuolematus ja tööalane läbipõlemine (Sinclair et al., 2006; Übius, Kall, Loogma & Ümarik, 2014). Järgnevas peatükis antakse ülevaade õpetajakoolituse üliõpilaste motivatsioonitegureid kajastavatest uurimustest. Esimene alapeatükk tutvustab uurimusi ja nende peamisi tulemusi välismaal. Teine alapeatükk annab ülevaate õpetajakutse valinud üliõpilaste motivatsioonitegurite uurimustest Eestis. Kolmas alapeatükk annab ülevaate uurimustest, mis kajastavad õpetajakutse valiku motivatsioonitegurite muutusi õpetajakoolituse jooksul. Välismaal on õpetajaks õppivate üliõpilaste motivatsioonitegureid uuritud tunduvalt rohkem kui Eestis. Arvestatav hulk uuringuid on läbi viidud FIT-Choice skaala abil (Anthony & Ord, 2008; Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Jugovic et al., 2012; Kiliç et al., 2012; Lin et al., 2012; Watt & Richardson, 2007), esineb ka uurimusi, kus on kasutusel mõni muu instrument koos FIT-Choice skaalaga (König & Rothland, 2012) ja on ka neid uurimusi, milles on kasutusel ainult mõni muu instrument peale FIT-Choice skaala (Evans, 2011; Low, Lim, Ch'ng, & Goh, 2011; Thomson, Turner, & Nietfeld, 2012).

Välismaised uurimused. Välismaal on õpetajaks õppivate tudengite kutsevaliku motivatsioonitegureid uuritud paljudes erinevates maades, näiteks: Uus-Meremaal (Anthony & Ord, 2008), Türgis (Kiliç et al., 2012), Hollandis (Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012), Horvaatias (Jugovic et al., 2012), Saksamaal (König & Rothland, 2012), Hiinas ja USA-s (Lin et al., 2012), Singapuris (Low et al., 2011) ja Austraalias (Watt & Richardson, 2007). Uuringutest tulenes, et üldiselt on õpetajakutse valiku motiivid altruistlikud või sisemise motivatsiooni põhised: ühiskondliku panuse andmine, laste/noorte tuleviku kujundamine,

töötamine lastega, enda tajutud võimekus õpetada (Evans, 2011; Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Kiliņ et al., 2012; König & Rothland, 2012; Lin et al., 2012; Thomson et al., 2012). Selgus, et õpetajakutse valiku motiivid on enamuses sarnased, kuid erinevusi esineb motiivide järjestuses. Hollandi ja Austraalia uurimuses olid esikohal head õpetamise võimed (Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Watt & Richardson, 2007). Saksmaa uurimuses oli aga esikohal soov töötada lastega (König & Rothland, 2012). Mõnedes uurimustes toodi olulise põhjusena välja ka varasem õppimise või õpetamise kogemus (Evans, 2011; Jugovic et al., 2012; Lin et al., 2012; Watt & Richardson, 2007). Ka Türgis läbiviidud uurimuse põhjal olid õpetajakoolituses õppivate üliõpilaste kutsevaliku motiividest eesotsas sisemised ja altruistlikud motiivid, kuid lisaks sai seal kõrge hinnangu ka tööga seotud stabiilsus (Kiliņ et al., 2012). Sarnaselt Türgile olid ka USA-s ja Singapuris läbiviidud uurimustes lisaks sisemistele motiividele eesotsas ka välised ja pragmaatilised motivatsioonitegurid, näiteks pikk suvepuhkus (Evans, 2011; Low et al., 2011). Kõige vähemoluliseks motiiviks õpetajakutse valikul kujunes enamikes uurimustes viimane karjäärivõimalus (Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Jugovic et al., 2012; Kiliņ et al., 2012; König & Rothland, 2012; Lin et al., 2012; Watt & Richardson, 2007).

Arvamused õpetajatööst olid riigiti erinevad. Enamjaolt oldi uurimustes samal arvamusel (Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Kiliņ et al., 2012; König & Rothland, 2012; Lin et al., 2012; Watt & Richardson, 2007) – õpetajatöö on raske amet, mis nõuab kõrgeid ametialaseid teadmisi. Hiina õpetajakoolituse üliõpilased olid arvamusel, et õpetajatöö pole kõrgete nõudmistega amet (Lin et al., 2012). Paljudes riikides oldi arvamusel, et õpetajate töötasu on väike (Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Jugovic et al., 2012; Kiliņ et al., 2012; Lin et al., 2012). Saksaal oldi vastupidisel arvamusel, et õpetajatöö on hästi tasutatud (König & Rothland, 2012). Vaatamata sellele, et maailmas peetakse õpetajaametit enamasti raskeks tööks, mis nõuab kõrgeid ametialaseid teadmisi, ollakse karjäärivalikuga rahul (Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Jugovic et al., 2012; Kiliņ et al., 2012; Lin et al., 2012; Watt & Richardson, 2007).

Uurimused Eestis. Õpetajaks õppivate üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonitegureid on autorile teadaolevalt Eestis varasemalt uuritud kuus korda (Krusell, 2004; Kõiv, 2014; Löffström et al., 2010; Ojamets, 2014; Peterson, 2013; Sökk, 1994; Voltri et al., 2013). Varasem uurimus neist on läbi viidud aastal 1994 Tartu õpetajate seminaris ning see kandis pealkirja „Tartu õpetajate seminari üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonist“ (Sökk, 1994). Uuritavateks oli 185 üliõpilast esimeselt, teiselt, kolmandalt ja neljandalt kursuselt. Uuriti õpetajaks õppivatelt tudengitelt tegureid, mis neid antud eriala kasuks otsustama pani ning

aega, mil otsus õppimise kohta vastu võeti. Kolm populaarsemat tulemust kutsevaliku motiivide kohta olid: soov saada kõrgemat haridust ning omandada diplom; võimed, mis sobivad erialaga; loova vaimse töö tegemise võimalus tulevikus. Kolm kõige ebapopulaarsemat motiivi olid: väike konkurss erialale, elukoha lähedus ja Tartu õpetajate seminari kõrge maine (Sokk, 1994).

Kruselli (2004) poolt Tallinna Pedagoogikaülikoolis läbi viidud uurimuse eesmärk oli analüüsida õpetajaks õppijate motiive, seda sõltuvalt üliõpilaste soost ja asukohapõhisest päritolust. Läbi viidud uurimuse enam valitud motiivideks olid: eriala vastavus võimetega, kooli asukoht, riigieelarveliste kohtade olemasolu koolis. Vähem populaarseteks motiivideks olid sõbra samasugune valik ning peretraditsioon (Krusell, 2004).

Järgmine uurimus viidi läbi Tallinna Ülikoolis ning valimiks oli 565 tudengit erinevatelt õpetaja erialadelt esimeselt, kolmandalt ja viiendalt kursuselt (Löfström et al., 2010). Uuringu sisuks oli selgitada õpetajakutse valiku motiide seost samale erialale tööle asumisega. Pedagoogiline huvi, turvaline töö, soov muutusi läbi viia, sotsiaalsed põhjused – need oli motiivide rühmad, mida uuriti. Oluliseimaks motiiviks kujunes uuritavatel pedagoogiline huvi (Löfström et al., 2010).

2013. aastal viidi Tartu Ülikoolis läbi uurimus, kus võrreldi õpetajakoolituse praktikantide ja kutseaastal olevate algajate õpetajate kutsevalikuga seotud motivatsioonitegureid (Voltri et al. 2013). Uuringus osales kokku 396 vastajat Tartu ja Tallinna Ülikoolist ning andmete kogumine toimus kahel aastal. Sisemine motivatsioon, tajutus õpetamisokused, väline motivatsioon ja töö sobivus eraeluga – need tegurid olid kõrgemalt hinnatud kutseaastal olevate õpetajate poolt. Nii kutseaastal olevad õpetajad, kui ka õpetajakoolituse praktikandid olid mõlemad kõige kõrgema hinnangu andnud sisemise motivatsiooni ja tajutud õpetamisoskuste faktorile ning kõige madalama hinnangu oluliste inimeste mõjule. Kutseaastal olijad hindasid kõrgemalt ka kutsevalikuga rahulolu (Voltri et al., 2013).

Lähiaastate jooksul on õpetajakutse valinute motivatsioonitegureid uurinud oma magistritöödes Peterson (2013), Kõiv (2014) ja Ojamets (2014), kes kõik kasutasid uuringu instrumendina FIT-Choice skaalat. Petersoni (2013) uurimus viidi läbi paralleelselt nii Tallinna, kui ka Tartu Ülikoolis ning valimisse kuulus 328 õpetaja eriala üliõpilast. Uurimuse käigus koguti andmeid nii õpetajaks õppimise motiivide, kui ka hinnangute kohta õpetaja töö osas. Motiividest olid populaarsemaid variandid: lastega töötamine, ühiskonna teenimine ja soov olla kasulik. Vähem valitud motiivideks olid: viimane karjäärivõimalus, oluliste inimeste mõju ja töövõimalus välismaal (Peterson, 2013). Petersoni (2013) uurimuses võrreldi

õpetajakutse valinud üliõpilaste motivatsioonitegureid ka erinevate õppekavade kaupa. Koolieelse lasteasutuse õpetajateks pürgijate populaarseimate motivatsiooniteguritena toodi välja: töötamine lastega, ühiskonna teenimine, soov olla kasulik ning sisemine motivatsioon ja oskused. Kõige vähem valiti motivatsioonitegurina viimast karjäärivõimalust ning seejärel töövõimalust välismaal ja oluliste inimeste mõju. Arvamuste osas õpetajakutse valiku kohta oli enim valitud variant koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste seas rahulolu, mis tähendab, et koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivad on rahul oma eriala valikuga (Peterson, 2013).

Kõiv (2014) ja Ojamets (2014) uurisid õpetajakoolituse üliõpilaste õpetajakutse valiku motivatsioonitegurite muutusi õpingute jooksul. Lähemalt kirjeldatakse nende uurimusi järgmises alapeatükis.

Uurimused õpetajakutse valiku motivatsioonitegurite muutustest. Maailmas on palju uuritud õpetajakoolituse üliõpilaste motivatsioonitegureid, kuid vähem on läbi viidud uurimusi, mis kajastaksid motivatsioonitegurite muutusi õpetajakoolituse jooksul (Sinclair et al., 2006). Peamiselt on õpetajakoolituse üliõpilaste õpetajakutse valiku motiivide muutusi uuritud kvantitatiivse uurimismeetodi kaudu (Kim, Cho, 2014; Roness & Smith, 2010; Sinclair, 2008; Sinclair et al., 2006), kuid läbi on viidud ka kvalitatiivseid uurimusi (Lee & Yuan, 2014; Rots et al., 2012). Mitmetes uurimustes on täheldatud muutusi õpetajakutse valiku motiivides õpetajakoolituse jooksul (Lee & Yuan, 2014; Rots et al., 2012; Sinclair, 2008; Sinclair et al., 2006), kuid on ka uurimusi, kus muutusi täheldatud ei ole (Rones & Smith, 2010). Uurimuste põhjal on leitud, et õpetajaks saamisega seotud motivatsiooni muutused võivad toimuda mitmes suunas, motivatsioon võib nii tõusta, kui ka langeda (Kim & Cho, 2014; Roness & Smith, 2010). Ronessi ja Smithi (2010) sõnul ei pruugi õpingute alguses kõrge motivatsiooniga alustavad üliõpilased olla oma eriala valikuga enam rahul õpingute lõpus.

Mitmete uurijate arvates on muutused õpetajakutse valiku motivatsioonitegurid seotud just praktiliste kogemuste saamisega (Kim & Cho, 2014; Lee & Yuan, 2014; Roness & Smith, 2010; Rots et al., 2012; Sinclair et al., 2006). Lee ja Yuan (2014) viisid läbi kvalitatiivse uurimuse, mille käigus intervjueriti kuute õpetajakoolituse üliõpilast õpingute alguses ja pärast mõningat praktikaperioodi. Neljal üliõpilasel kuuest motivatsioon õpetajaks saamise osas kasvas, kahel üliõpilasel püsis motivatsioon muutumatuna. Üliõpilastel, kes asusid õpetajakutset omandama sisemise motivatsiooni ajel või altruistlikel põhjustel, märgati õpingute ajal motivatsiooni tõusu. Üliõpilaste puhul, keda ajendasid tulevikus saadav palk ja puhkus, võis märgata, et motivatsioonitase püsis muutumatuna. Kui üliõpilast ajendas

perekonna toetus, siis õpingute jooksul motivatsioon õpetajaks saada tõusis. Lee ja Yuani (2014) sõnul võivad üliõpilaste motivatsiooni mõjutada mitmeid faktorid: varasemad kogemused ja arusaamad õpetajatööst võivad olla nii pidurdavad, kui ka motiveerivad faktorid. Lisaks võivad motivatsioonitaset mõjutada teadmiste ja oskuste areng, praktika abil saadud ettekujutus õpetajatööst, reflekteerimisoskus ja õpetajate ning praktikajuhendajate tagasiside. Ühes uurimuses (Kim & Cho, 2014) toodi välja ka asjaolu, et õpetajakoolitusel õppivate meeste motivatsioonitegurid muutuvad praktika mõjul rohkem kui naistel.

Norras läbiviidud õpetajakoolitusel osalejate motivatsioonitegureid käsitlenud uurimusest selgus, et õpetajakutse valinute motivatsioonitase püsis õpetajakoolituse jooksul stabiilsena. Toimusid muutused õpetajakutse valiku motiivide järjestuses. Õpingute alguses olid Norra üliõpilased hinnanud faktoreid *nauding õpetamisest (enjoyment of teaching)* ja *töötamine noortega (work with young people)* tunduvalt madalamalt võrreldes õpingute lõpuga (Roness & Smith, 2010). Austraalias läbiviidud õpetajakutse valiku motiive käsitlevates uurimustes on saadud üsna sarnaseid tulemusi (Sinclair, 2008; Sinclair et al., 2006). Uuringus osales 211 esmakursuslast, kelle motivatsioon püsis uuringu eri etappidel üsna stabiilsena. Osalejaid uuriti esimese semestri ja praktikaperioodi jooksul.

Mõnede uurimustetulemuse põhjal on märgatud ka õpetajakoolituses õppijate motivatsioonitaseme langust (Rots et al., 2012; Sinclair et al., 2006). Isegi, kui üliõpilased alustavad õpinguid kõrge motivatsioonitasemega altruistlike ja sisemiste motiivide vallas, võib motivatsioon õpingute lõpuks oluliselt langeda (Rots et al., 2012). Sinclair (2006) väidab oma uurimuses, et motivatsioonitaseme languse põhjused võivad peituda selles, et õpetajakoolitusse tullakse tihti idealistlike ettekujutustega õpetajatööst. Pärast praktika läbimist tekib üliõpilastel realistlikum nägemus ja arusaam õpetajatööst, mis ei pruugi olla kooskõlas varasemate ettekujutustega. Lisaks toob Sinclair välja nüansi, et uurimuses ilmnemise suured erinevused eri vanuses üliõpilaste motivatsiooni vahel. Nooremate üliõpilaste motivatsioonitase oli kõrgem kui vanematel üliõpilastel (Sinclair et al., 2006).

Eestis on õpetajakoolituse üliõpilaste õpetajakutse valiku motiivide muutusi uurinud juba eelnevas alapeatükis nimetud Kõiv (2014) ja Ojamets (2014). Kõiv (2014) uuris õpetajakoolituse üliõpilaste motivatsiooniteguritele antud hinnangute muutusi esimese aasta õpingute jooksul. Saadud tulemuste põhjal võrdles Kõiv (2014) eelneva erialase töökogemusega ja töökogemusega õpetajakoolituse üliõpilasi. Valimise kuulus 119 üliõpilast Tartu ja Tallinna Ülikoolist õpetaja erialadelt (Kõiv, 2014). Uuriti üliõpilaste õpetajaks õppimise motiive, üliõpilaste rahulolu õpetajaks õppimise valikuga, arvamusi õpetajatöö ning õpetamise kohta ja koguti ka taustandmeid uuritavate kohta. Kõige populaarsemateks

motiivideks õpetajakoolituse alguses olid töötamine lastega, ühiskonna teenimine ja sisemine motivatsioon ja oskused. Esimese kooliaasta lõpuks motiivide järjekord muutus: esikohal oli ühiskonna teenimine, sisemine motivatsioon ja oskused ja töötamine lastega (Kõiv, 2014). Kooliaasta alguses ja ka lõpus oli kõige vähem valitud motiiviks viimane karjäärivõimalus. Uuringu valimis moodustasid koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala õppijad 32%, kuid tulemustes nende motivatsioonitegureid eraldi ei kajastata (Kõiv, 2014).

Ojamets (2014) selgitas enda magistritöös välja õpetajakoolituse üliõpilaste õpetajakutse valiku motivatsioonitegurite hinnangute muutused kahe õpetajakoolituse aasta jooksul ning motivatsioonitegurite seose õpetajana tööleasumise kavatsustega. Valimisse kuulus 57 õpetajakoolituse üliõpilast Tartu ja Tallina Ülikoolist. Tegemist oli longituuduurimusega, mis põhines FIT-Choice skaalal ja viidi läbi kolmes etapis. Statistiliselt olulised muutused ilmnasid Ojametsa (2014) uurimuses kahe õppeaasta jooksul faktoritega *soov kasulik olla, oluliste inimeste mõju, kõrged ametioskused ja raske töö*. Kõigile nimetatud motivatsiooniteguritele antud hinnangud kahe õppeaasta jooksul tõusid.

Kokkuvõtlikult saab öelda, et on mitmeid uuringuid, kus on hinnatud õpetajakoolituse üliõpilaste motivatsioonitegureid, kuid vähem on uuringuid, kus on käsitletud motivatsioonitegurite muutumist ajas õpingute jooksul (Sinclair et al., 2006). Motivatsioonitegurite muutusi õpingute jooksul välja toonud uuringuid viitavad, et motivatsioon õpetajaks õppimisel kasvab üliõpilastel, kes asusid õppima altruistlikel põhjustel, sisemise motivatsiooni ajel või kellel on tugev kodune toetus õpetajaks õppimise suhtes (Lee & Yuan, 2014). Motivatsiooni kasvu ei täheldatud üliõpilaste puhul, keda innustasid välised motiivid, nt palk või puhkus (Lee & Yuan, 2014). Uuringute tulemuste põhjal saab ka väita, et motivatsioon õpetajaks õppimisel võib langeda ka õpingute alguses tugevalt motiveeritud inimestel, kui nende ettekujutus õpetajaametist praktika käigus ei kujune selliseks, nagu olid ootused (Rots et al., 2012; Sinclair et al., 2006). Lisaks sellisele idealistlikule eelarvamusele võib välja tuua, et motivatsiooni õpetajakursuse käigus mõjutavad tugevalt üliõpilaste isiklikud kokkupuuted lastega ja juhendajatega praktika käigus (Sinclair et al., 2006). Seega, kui kogemused erinevad idealistlikest ettekujutustest, siis võib motivatsioon õpetajaks õppida olla stuudiumi lõpuks langenud.

Uurimuse eesmärk ja hüpoteesid

Käesoleva uurimuse eesmärk on välja selgitada koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonitegurid nende endi hinnangu põhjal ja võrrelda motivatsiooniteguritele antud hinnanguid õpingute alguses ja lõpus.

Põhinedes varasematele uurimustele lähedastel teemadel on selgunud, et peamisteks õpetajakutse valinud üliõpilaste valiku põhjusteks on sisemised ja altruistlikud motiivid (Evans, 2011; Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Kiliņ et al., 2012; König & Rothland, 2012; Lin et al., 2012; Peterson, 2013; Thomson et al., 2012). Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava erineb teistest õpetaja õppekavadest ning tulevastest töö ülesannetest ning keskkonnast mitmeti. Näiteks koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppijal on vaja omandada bakalaureusekraad samuti ka kutseõpetajal (kestvus 3 aastat), kuid muude õppekavade õpetajad peavad omandama magistrikraadi (kestvus 5 aastat) (Kutsestandard, 2013). Eeltoodu põhjal võib arvata, et koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste hinnangud õpetajakutse valiku motiividele võivad erineda teistel õpetaja erialal õppijatest. Sellest tulenevalt püstitatakse esimene uurimisküsimus:

1. Millised on koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste õpetajakutse valiku olulisemad motiivid nende endi hinnagu põhjal?

Varasematele uurimustele põhinedes võib öelda, et õpetajakoolituse üliõpilased on arvamusel, et õpetajatöö on kõrgete nõudmistega amet (Kiliņ et al., 2012; König & Rothland, 2012; Peterson, 2013). Kuna varasemates uurimustes on uuritud kõiki õpetaja õppekavasid koos, eristamata lasteaiaõpetajaid, siis järgnevas uurimisküsimuseks on:

2. Millised on koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste hinnangud arvamusele õpetajatöö kohta üldiselt?

Varasemalt on läbi viidud ka uurimusi, mis selgitavad välja muutusi üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonitegurites mingi ajavahemiku jooksul (Kõiv, 2014; Lee & Yuan, 2014; Ojamets, 2014; Rots et al., 2012; Roness & Smith, 2010; Sinclair, 2008; Sinclair et al., 2006). Mitmetes uurimustes on täheldatud muutusi õpetajakutse valiku motiivides õpetajakoolituse jooksul (Lee & Yuan, 2014; Rots et al., 2012; Sinclair, 2008; Sinclair et al., 2006). Varasematest uurimustest tulenevalt püstitatakse uurimuse hüpotees:

3. Esimese aasta koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste hinnangud kutsevaliku motivatsiooniteguritele erinevad kolmanda aasta lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste hinnangutest.

Metoodika

Käesolev bakalaureusetöö põhineb kvantitatiivsel uurimisviisil. Tegemist oli võrdleva uurimusega, mille käigus võrreldi koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste hinnanguid motivatsiooniteguritele esimesel ja kolmandal kursusel.

Valim

Käesoleva uurimuse puhul kasutati mugavusvalimist ehk lähtuti uuritavate kättesaadavuse ja koostöövalmiduse põhimõttest. Valimisse kuulusid Tartu Ülikooli bakalaureuseõppe koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava esimese ja kolmanda kursuse üliõpilased. Kokku kuulus valimisse 53 üliõpilast. Valimi moodustasid päevase õppe üliõpilased. Vastajate vanusevahemik oli 18-37 aastat. Esimese kursuse koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivaid üliõpilasi osales uurimuses 24 (45%), kolmandal kursusel õppijad oli 29 (55%). Kõik vastanud üliõpilased olid naissoost. Varasem erialane töökogemus puudus kogu valimist 34 (64%) üliõpilasel, 4 (7,5%) üliõpilast töötas hetkel õpetajana ja 4 (7,5%) vastanut oli varem töötanud õpetajana, kuid vastamise hetkel ei töötanud. 11 (21%) üliõpilast oli töökogemusena märkinud variandi „Muu“. Kolmanda kursuse üliõpilaste vanusevahemik oli 21-31 aastat, keskmiseks vanuseks 22 aastat ($M = 22,41$; $SD = 2,36$). Kolmandal kursusel puudus varasem erialane töökogemus 14 (48%) üliõpilasel, 2 (7%) üliõpilast töötas hetkel õpetajana ja 3 (10,5%) vastanut oli varem töötanud õpetajana, kuid vastamise hetkel ei töötanud. 10 (34,5%) kolmanda kursuse üliõpilast oli töökogemusena märkinud variandi „Muu“. Esimese kursuse üliõpilaste vanusevahemik oli 18-37 aastat, keskmiseks vanuseks 21 aastat ($M = 21,39$; $SD = 3,97$). Esimesel kursusel puudus varasem erialane töökogemus 20 (83,5%) üliõpilasel, 2 (8,5%) üliõpilast töötas hetkel õpetajana ja 1 (4%) vastanu oli varem töötanud õpetajana, kuid vastamise hetkel ei töötanud. 1 (4%) üliõpilane oli töökogemusena märkinud variandi „Muu“.

Mõõtevahend

Andmete kogumiseks kasutati ankeeti, mis võimaldas koguda üliõpilaste hinnanguid. Uurimisinstrumendina kasutati FIT-Choice skaalat (ingl k. *factors influencing teaching choice*), mille loojateks olid Austraalia uurijad Richardson ja Watt, kes katsetasid skaalat 2006. aastal ning leidsid, et see on sobiv mõõtmaks õpetaja tööga seotud motiive ja õpetajatöö kohta käivaid arvamusi (Richardson & Watt, 2006, viidatud Peterson, 2013 j). 2007. aastal analüüsisid Watt ja Richardson FIT-Choice skaalat põhjalikult ja leidsid, et skaala on valideeritud. Skaala alaüksuste sisereleiaablused on enamasti jäänud vahemikku 0,6-0,9 (Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Kiliñ et al., 2012; König & Rothland, 2012; Lin et al., 2012).

FIT-Choice skaala tõlgiti eesti keelde ja kohandati 2012. aastal uurimismeeskonna poolt, kuhu kuulusid Piret Luik, Merle Taimalu ja Airi Niilo. Uurimismeeskond viis läbi ka pilootuuringu, mille abil veenduti, et skaala sobib põhiuuringu läbiviimiseks (Peterson, 2013). Varasemalt on FIT-Choice skaalat kasutatud Eestis mitmetes õpetajakoolituse üliõpilastega tehtud uurimustes (Kõiv, 2014; Ojamets, 2014; Peterson, 2013; Voltri et al, 2013). 2013. aastal Petersoni poolt läbiviidud uurimuses tehti uuriv faktoranalüüs ja leiti FIT-choice skaala põhjal õpetaja kutsevaliku motivatsioonitegurite faktorstruktuur. Motiivide osa koosnes kümnest faktorist, arvamuste osa kuuest faktorist (Tabel 1; Tabel 2).

FIT-Choice skaala alusel on võimalik koguda hinnanguid õpetajakutse valiku motiividele ja arvamustele õpetajatöö kohta üldiselt. FIT-Choice skaala koosneb kolmest plokist: esimene uurib õpetajaks õppivate üliõpilaste motiive, miks nad tahavad õpetajaks saada, teine üliõpilaste rahulolu eriala valikuga ning kolmas üliõpilaste arvamusi õpetaja töö kohta. Iga plokk sisaldab endas üldisemaid faktoreid (nt *sisemine motivatsioon ja oskused*), mis koosnevad erinevatest samateemalistest väidetest (nt *ma olen huvitatud õpetamisest, mulle meeldib õpetamine*). Väiteid hinnatakse 7-palli skaalal (*Likerti-skaala*).

Esimeses plokis (motiivid) hindab üliõpilane väidete olulisust enda valiku puhul saada õpetajaks. Motiivide plokk koosneb 40 väitest ja lõppeb avatud küsimusega, kus üliõpilane saab lisaks ise välja tuua mõne teguri, mis sai määravaks tema eriala valiku puhul. Vastamiseks kasutas üliõpilane skaalat, milles 1 tähendas, et antud väide ei olnud üldse oluline eriala valiku puhul ja 7 tähendas, et väide oli väga oluline erialavaliku puhul. Teises plokis (rahulolu) hindas üliõpilane väidete olulisust, mis puudutavad tema rahuolu erialavalikuga. Rahuolu plokk koosneb kuuest väitest. Vastamiseks kasutas üliõpilane skaalat, milles 1 tähendas, et väide rahulolu kohta erialavalikuga ei ole üldse tõsi ja 7 tähendas, et väide on täiesti tõsi. Kolmandas plokis (arvamused õpetajatöö kohta üldiselt) hindas üliõpilane väiteid, mis puudutavad tema arvamusi õpetajatöö kohta. Vastamiseks kasutas üliõpilane skaalat, milles 1 tähendas, et antud väitega ei olda üldse nõus ja 7 tähendas, et antud väitega ollakse täiesti nõus. Töös kasutatud ankeet on lisatud töö lõppu (lisa 1).

Käesolevas bakalaureusetöös on kasutusel Petersoni (2013) magistritöös kasutatud faktorstruktuur (vt Peterson, 2013), mille põhjal arvutati üksikfaktorite sisereliaablused. Käesoleva uurimuse andemetega arvatud sisereliaablused jäid vahemikku vahemikku 0,6-0,9 (*Cronbach'i alfad*) (vt Tabel 1 ja tabel 2).

Tabel 1. *Õpetajakutse valiku motiivide faktorite sisereliaablused (10 faktorit).*

Faktor	Cronbach alfa
Sisemine motivatsioon ja oskused	0,76
Töötamine lastega	0,82
Töö stabiilsus	0,82
Ühiskonna teenimine	0,89
Soov kasulik olla	0,81
Töö sobivus eraeluga	0,78
Varasemad õppimiskogemused	0,80
Viimane karjäärivõimalus	0,68
Töövõimalus välismaal	0,95
Oluliste inimeste mõju	0,73

Tabel 2. *Õpetajakutse kohta käivate arvamuste sisereliaablused (6 faktorit).*

Faktor	Cronbach alfa
Staatus	0,83
Rahulolu	0,91
Kõrged ametioskused	0,87
Ümberveenmine	0,78
Palk	0,96
Raske töö	0,65

Protseduur

Uurimuse andmed koguti esimese kursuse koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivatelt üliõpilastelt nende esimese semestri lõpus detsembris 2015, et andmete kogemine toimuks võimalikult nende õpingute alguses. Sellel ajal puudus esimesel kursusel praktikakogemus. Kolmanda kursuse üliõpilastelt koguti andmeid veebruaris 2016 nende viimase semestri alguses, et küsitlus toimuks võimalikult õpingute lõpuperioodil. Selleks ajaks olid kolmandal kursusel läbitud enamik aineid ja praktikaid (läbimata oli koolieelse lasteasutuse õpetaja põhipraktika 2.osa). Esimesele kursusele jagas ankeedid oma aine raames Tartu Ülikooli õppejõud Marianne Olbrei, kellega olid varasemalt sõlmitud vastavad kokkulepped. Marianne Olbrei oli vajalikest toimingutest instrueeritud e-kirja vahendusel. Kolmandale kursusele jagas ankeedid käesoleva töö autor. Ankeedid esitati paberkandjal ja nende täitmine võttis aega kuni 15 minutit. Ankeedid täideti kohapeal, täidetud ankeedid koguti kokku vastavalt, kas Marianne Olbrei või bakalaureusetöö autori poolt. Ankeedi täitjatele selgitati, et selle täitmine on vabatahtlik ja sisu anonüümne. Ankeedist saadud andmeid ei olnud võimalik seostada konkreetsete isikutega ning neid kasutati vaid üldistatud kujul. Sellest tulenevalt oli tagatud ankeedi täitjate anonüümsus.

Uurimuse käigus kogutud andmed sisestati käesoleva töö autori poolt Microsoft Exceli tabelisse. Andmetöötluseks kanti andmed Microsoft Exceli tablist üle statistika paketti

SPSS 23. Andmete lihtsamaks tõlgendamiseks ja illustreerimiseks kasutati kirjeldavat statistikat (protsendid, aritmeetiline keskmine, standardhälve). Esimese ja teise hüpoteesi kontrollimiseks arvutati üksikvaidete põhjal faktorite koondkeskmised, mille abil koostati faktorite pingeread. Koostatud pingeridade põhjal viidi esimese ja teise uurimisküsimusele vastamiseks läbi paarisvalimi T-testid (*Paired Samples T-test*), sest omavahel võrreldi järjestikuseid faktoreid ja tegu oli võrdlushüpoteesiga. Hüpoteesi kontolliti sõltumatute valimite T-testi (*Independent Samples T-test*) abil, sest tegemist oli võrdlushüpoteesiga, kus võrreldi kahte vastajate rühma, esimese ja kolmanda kursuse üliõpilaste hinnanguid.

Tulemused

Õpetajakutse valiku motiivid

Õpetajakutse valiku motiivide kirjeldav statistika on toodud tabelis 3. Tabelis on esitatud faktorite keskmised, standardhälbed, miinimumid ja maksimumid.

Tabel 3. *Õpetajakutse valiku motiivide faktorite kirjeldav statistika – keskmised, standardhälbed, miinimumid, maksimumid.*

Faktor	M*	SD*	Min*	Max*
Töötamine lastega	6,11	0,74	3,67	7,00
Sisemine motivatsioon ja oskused	5,40	0,83	3,29	6,71
Ühiskonna teenimine	5,39	1,09	3,00	7,00
Soov kasulik olla	5,11	1,18	3,00	7,00
Töö stabiilsus	5,03	1,18	2,20	7,00
Varasemad õppimiskogemused	4,85	1,36	1,00	7,00
Oluliste inimeste mõju	4,39	1,84	1,00	7,00
Töö sobivus eraeluga	4,18	1,34	1,20	6,40
Töövõimalus välismaal	3,91	1,80	1,00	7,00
Viimane karjäärivõimalus	1,89	1,11	1,00	5,67

*M-keskmine; *SD-standardhälve; *Min-miinimum; *Max-maksimum

Õpetajakutse valiku motiivide faktoritest sai kõrgeima keskmise hinnangu *töötamine lastega* ($M = 6,11$; $SD = 0,75$, vt tabel 3). Esimesel kohal olnud faktor oli ainus, mille keskmine hinnang oli kõrgem kui 6 palli. Võrreldes esimesel kohal olevat faktorit teiste motiivide faktoritega selgus, et esimene faktor erines statistiliselt oluliselt kõigist teistest faktoritest. Teisel ja kolmandal kohal olevate faktorite vahel statistiliselt oluline erinevus puudus (*sisemine motivatsioon ja oskused* ja *ühiskonna teenimine* $t = 0,071$; $p > 0,05$). Statistiliselt oluline erinevus oli kolmandal ja neljandal kohal olevate motiivide faktorite vahel (*ühiskonna teenimine* ja *soov kasulik olla* $t = 2,64$; $p < 0,01$). Kõige madalama keskmise hinnangu õpetajakutse valiku motiivide faktoritest sai *viimane karjäärivõimalus* ($M = 1,89$;

SD = 1,11). Viimasel kohal oleva faktori võrdlus eelviimasel kohal oleva faktoriga näitab, et nende faktorite vahel on statistiliselt oluline erinevus (*viimane karjäärivõimalus ja töövõimalus välismaal* $t = 7,37$; $p < 0,01$). Võrreldes eelviimast faktorit tagantpoolt kolmanda faktoriga selgus, et nende faktorite vahel statistiliselt oluline erinevus puudus (*töövõimalus välismaal ja töö sobivus eraeluga* $t = 1,12$; $p > 0,05$).

Arvamused õpetajatöö kohta

Arvamused ja ettekujutused õpetajatöö kohta on esitatud tabelis 4 kirjeldava statistika kaudu. Tabelis on esitatud faktorite keskmised, standardhälbed, miinimumid ja maksimumid.

Tabel 4. Arvamused õpetajakutse kohta kirjeldav statistika – faktorite keskmised, standardhälbed, miinimumid ja maksimumid.

Faktor	M*	SD*	Min*	Max*
Kõrged ametioskused	6,33	0,86	4,00	7,00
Rahulolu	6,16	0,96	3,67	7,00
Raske töö	6,01	0,77	4,33	7,00
Staatus	4,43	1,03	2,00	6,50
Ümberveenmine	3,48	1,68	1,00	7,00
Palk	2,92	1,35	1,00	5,00

*M-keskmine; *SD-standardhälve; *Min-miinum; *Max-maksimum

Kõrgemad keskmised hinnangud said õpetajatöö kohta käivate arvamuste seas *kõrged ametioskused* ja *rahuolu*. Faktorite vahel statistiliselt olulist erinevust ei ole (*kõrged ametioskused* ja *rahuolu* $t = 1,05$; $p > 0,05$). Võrreldes faktorit *kõrged ametioskused* kõigi ülejäänud õpetajatöö kohta käivate arvamuste faktoritega (va *rahuolu*) selgus, et see faktor erines statistiliselt kõigist teistest faktoritest. Esimese kolme kõrgeima keskmise hinnanguga faktori keskmine oli kõrgem kui 6 palli. Statistiliselt oluline erinevus tuli välja faktorite *raske töö* ja *staatus* vahel ($t = 9,90$; $p < 0,05$). Samuti oli statistiliselt oluline erinevus *staatuse* ja *ümberveenmise* vahel ($t = 3,38$; $p < 0,05$). Õpetajatöö kohta käivate arvamuste faktorite seas oli madalaima keskmise hinnangu saanud faktor *palk* ($M = 2,92$; $SD = 1,35$). Kõige madalamad hinnangud olid arvamustele seoses *palga* ja *ümberveenmisega*, nende faktorite vahel statistiliselt oluline erinevus puudus ($t = 1,67$; $p > 0,05$).

Erinevused õpetajakutse valiku motiivide ja arvamuste osas õpingute alguses ja lõpus olevate üliõpilaste vahel

Koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate esimese ja kolmanda kursuse üliõpilaste hinnangud õpetajakutse valiku motiivide osas ja arvamuste kohta õpetajatöö osas on esitatud tabelites 5 ja 6. Edasises töös ja tabelites kasutatatakse lihtsustamiseks lühendeid KELA I (*koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala esimene kursus*) ja KELA III (*koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala kolmas kursus*).

Tabel 5. *Erinevused õpetajakutse valiku motiivide osas esimese ja kolmanda kursuse üliõpilaste vahel.*

	KELA I	KELA III		
Faktor	M* (SD*)	M* (SD*)	t*	p*
Sisemine motivatsioon ja oskused	5,52 (0,77)	5,31 (0,88)	0,94	0,34
Töötamine lastega	6,26 (0,63)	5,99 (0,82)	1,30	0,19
Töö stabiilsus	5,06 (1,28)	5,01 (1,11)	0,17	0,86
Ühiskonna teenimine	5,42 (1,11)	5,37 (1,09)	0,16	0,87
Soov kasulik olla	5,23 (1,21)	5,02 (1,17)	0,62	0,53
Töö sobivus eraeluga	3,83 (1,29)	4,48 (1,32)	-1,79	0,07
Varasemad õppimiskogemused	5,17 (1,36)	4,59 (1,33)	1,56	0,12
Viimane karjäärivõimalus	1,54 (0,97)	2,17 (1,16)	-2,11	0,03
Töövõimalus välismaal	4,00 (1,66)	3,83 (1,93)	0,34	0,73
Oluliste inimeste mõju	4,33 (1,88)	4,43 (1,84)	-0,19	0,85

*M – keskmine; *SD – standardhälve; *t – t-statistiku väärtus; *p – erinevuse olulisus.

Tulemuste põhjal selgus, et KELA I ja KELA III kursustel õppivate üliõpilaste õpetajakutse valiku motiivide seas on üks faktor, mille puhul esines statistiliselt oluline erinevus (*viimane karjäärivõimalus* $t = -2,11$; $p < 0,05$). KELA III kursus oli *faktorit viimane karjäärivõimalus* hinnanud kõrgemalt KELA I kursusest. Faktorite, *sisemine motivatsioon ja oskused*, *töötamine lastega*, *töö stabiilsus*, *ühiskonna teenimine*, *soov kasulik olla*, *töö sobivus eraeluga*, *varasemad õppimiskogemused*, *töövõimalus välismaal* ja *oluliste inimeste mõju* – puhul statistiliselt olulisi erinevusi ei esinenud. KELA I kursuse poolt olid kõrgeima keskmise hinnangu saanud motiivideks esiteks *töötamine lastega* ja teiseks *sisemine motivatsioon ja oskused*. KELA III kursuse poolt olid kõrgeima keskmise hinnangu saanud motiivideks esiteks *töötamine lastega* ja teiseks *ühiskonna teenimine*. KELA I kursuse poolt hinnatuna sai madalaima keskmise hinnangu faktor *viimane karjäärivõimalus* ja seejärel *töö sobivus eraeluga*. KELA III kursuse poolt hinnatuna sai madalaima keskmise hinnangu samuti faktor *viimane karjäärivõimalus*, seejärel *töövõimalus välismaal*.

Tabel 6. *Erinevused arvamuste osas õpetajatöö kohta ja rahulolu osas kutsevalikuga esimese ja kolmanda kursuse vahel.*

	KELA I	KELA III		
Faktor	M* (SD*)	M* (SD*)	t*	p*
Staatus	4,66 (0,94)	4,24 (1,08)	1,50	0,13
Rahulolu	6,53 (0,65)	5,85 (1,07)	2,80	0,00
Kõrged ametioskused	6,33 (0,91)	6,33 (0,84)	0,00	1,00
Ümberveenmine	3,09 (1,60)	3,79 (1,70)	-1,51	0,13
Palk	3,23 (1,40)	2,66 (1,28)	1,55	0,12
Raske töö	5,85 (0,75)	6,15 (0,78)	-1,42	0,16

*M – keskmine; *SD – standardhälve; *t – t-statistiku väärtus; *p – erinevuse olulisus.

Tulemuste põhjal selgus, et KELA I ja KELA III kursustel õppivate üliõpilaste vahel ilmnes statistiliselt oluline erinevus *rahuolu* puhul enda kutsevalikuga (*rahulolu* $t = 2,80$; $p < 0,01$). KELA I kursus oli faktorit rahulolu hinnanud kõrgemalt kui KELA III kursus. Faktorite, *staatus*, *kõrged ametioskused*, *ümberveenmine*, *palk* ja *raske töö* – puhul statistiliselt olulisi erinevusi ei esinenud. KELA I kursuse poolt oli kõrgeimalt hinnatud faktorid: *rahulolu* ja *kõrged ametioskused*. KELA III kursuse poolt olid kõrgeimalt hinnatud faktorid: *kõrged ametioskused* ja *raske töö*. Madalaimad hinnangud KELA I ja KELA III kursusel said faktorid: *ümberveenmine* ja *palk*.

Arutelu

Käesolevas bakalaureusetöös selgitati välja koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonitegurid nende endi hinnangu põhjal ja võrreldi motivatsiooniteguritele antud hinnanguid esimese ja kolmanda kursuse vahel. Järgnevas peatükis analüüsitakse uurimisküsimustest ja hüpoteesist lähtuvalt uurimuse tulemusi, kõrvutades need varasemalt toodud teoreetilise kontekstiga. Peatüki lõpus tuuakse bakalaureusetöö autori poolt välja töö praktiline väärtus ja piirangud.

Koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste õpetajakutse valiku motiivid

Esimene uurimisküsimus uuris hinnanguid õpetajakutse valiku motiividele ning kõlas järgmiselt: Millised on koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste õpetajakutse valiku motiivid nende endi hinnangu põhjal? Käesoleva uurimuse puhul olid koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste peamisteks motiivideks *töötamine lastega*, *sisemine motivatsioon ja oskused*, *ühiskonna teenimine*, *soov kasulik olla ning töö stabiilsus*. Kõigi eeltoodud faktorite keskmised hinnangud olid kõrgemad kui 5 palli, faktori *töötamine lastega* puhul oli keskmine hinnang üle 6 palli. Kõrgeimate keskmiste hinnangutega faktorite

eesotsas on sarnaselt mitmete varasemate välismaiste uurimustega sisemised ja altruistlikud motiivid (Anthony & Ord, 2008; Evans, 2011; Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; König & Rothland, 2012; Thomson et al., 2012; Watt & Richardson, 2007). Praeguses uurimuses eesotsas olnud faktoritest: *töötamine lastega, sisemine motivatsioon ja oskused, töö stabiilsus* on sisemised motiivid ning *ühiskonna teenimine ja soov kasulik olla* on altruistlikud motiivid. Need tulemused on kooskõlas ka mitmete varasemate uurimustega (Evans, 2011; Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Kiliņ et al., 2012; König & Rothland, 2012; Lin et al., 2012; Peterson, 2013; Thomson et al., 2012; Watt & Richardson, 2007). Näiteks Petersoni (2013) töös toodi koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppijate poolt kõrgeimalt hinnatud faktoritena välja: *töötamine lastega, ühiskonna teenimine, soov kasulik ning sisemine motivatsioon ja oskused*. Petersoni magistritöös oli samuti kõrgeima keskmise hinnangu saanud faktor *töötamine lastega*, mille keskmine hinnang oli kõrgem kui 6 palli. Lähtudes käesolevas bakalaureusetöös saadud tulemustest, mille puhul olid eesotsas sisemised ja altruistlikud motiivid, võib järeldada, et koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivad üliõpilased on õpetajakutse valinud peamiselt enese huvi ja vajaduste pärast, mitte väljaspoolt tuleva surve või hüvede tõttu (Ryan & Deci, 2000).

Käesolevas uurimuses said madalaimad hinnangud õpetajakutse valiku motiivide faktoritest esmalt *viimane karjäärivõimalus* ning seejärel *töövõimalus välismaal*. Sarnaseid tulemusi on saadud ka enamikes välismaistes uurimustes, kus üldiselt on kõige vähemoluliseks motiiviks *viimane karjäärivõimalus* (Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Jugovic et al., 2012; Kiliņ et al., 2012; König & Rothland, 2012; Lin et al., 2012; Watt & Richardson, 2007). Petersoni (2013) magistritöös olid koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste poolt kõige madalamat hinnatud motiivideks samuti *viimane karjäärivõimalus* ning seejärel *töövõimalus välismaal*. Tulemuste põhjal võib järeldada, et koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala valik ei olnud tingitud viimasest karjäärivõimalusest, seega pole eriala valik tulenenud asjaolust, et muudele erialadele õppima ei pääsetud. Samuti võib järeldada, et koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivad üliõpilased ei pea karjäärivalikut tehes oluliseks välismaal töötamise võimalust.

Koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste arvamused õpetajatöö kohta üldiselt ja rahulolu erialavalikuga

Teine uurimisküsimus uuris hinnanguid arvamustele õpetajatöö kohta üldiselt ning kõlas järgmiselt: Millised on koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste arvamused õpetajatöö kohta üldiselt? Käesoleva uurimuse uuritavate hinnangute põhjal on üliõpilased

enim nõus, et õpetajatöö nõuab *kõrgeid ametioskuseid*. Lisaks said kõrged hinnangud ka faktorid, mis väljendasid üliõpilaste *rahulolu* erialavalikuga ja *õpetajatöö raskust*. Kolme kõige kõrgemalt hinnatud arvamuste (*kõrged ametioskused*, *rahulolu*, *raske töö*) kohta käivate faktorite keskmised olid kõrgemad kui 6 palli. Sarnaseid tulemusi on saadud ka välismaistes õpetajakoolituse üliõpilaste motivatsioonitegureid uurivates töödes. Enamjaolt oldi arvamusel, et *õpetajatöö on raske* ja see nõuab *kõrgeid ametialaseid oskused* (Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Kiliņ et al., 2012; König & Rothland, 2012, Watt & Richardson, 2007). Teadaolevalt olid vaid Hiina õpetajakoolituse üliõpilased arvamusel, et õpetajatöö pole kõrgete nõudmistega amet (Lin et al., 2012), selline tulemus võis tuleneda kultuurilisest erinevusest. Vaatamata sellele, et maailmas peetakse õpetajaametit enamasti raskes tööks, mis nõuab kõrgeid ametialaseid teadmisi, ollakse karjäärivalikuga rahul (Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Jugovic et al., 2012; Kiliņ et al., 2012; Lin et al., 2012, Watt & Richardson, 2007). Petersoni (2013) magistritöös ilmnas, et koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste kõrgeimalt hinnatud faktoriks oli *rahulolu*. Käesolevas uurimuses oli faktor *rahuolu* teisena kõige kõrgemalt hinnatud faktor õpetajatööd puudutavate arvamuste osas, kuid võrreldes seda esimesel kohal oleva faktoriga *kõrged ametioskused*, siis statistiliselt olulist erinevust ei täheldatud.

Sarnaselt välismaistele uurimustele, kus leiti, et õpetajate töötasu on õpetajakoolituse üliõpilaste hinnangul väike (Fokkens-Bruinsma & Canrinus, 2012; Jugovic et al., 2012; Kiliņ et al., 2012; Lin et al., 2012) on ka käesoleva töö uuritavate poolt kõige madalamalt hinnatud faktorit, mis puudub koolieelse lasteasutuse õpetajale makstavat *palka*. Kõige madalamad hinnangud käesolevas töös olid arvamustele seoses palgaga, mille hinnangud olid tunduvalt madalamad võrreldes teiste faktoritega (nt eelneva faktoriga *ümberveenmine*, ilmnas statistiliselt oluline erinevus). Teadaolevalt vaid Saksamaal oldi arvamusel, et õpetajatöö on hästi tasustatud (König & Rothland, 2012).

Tulemuste põhjal võib järeldada, et koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivad üliõpilased on küll arvamusel, et lasteaiaõpetaja amet on kõrgeid ametioskuseid nõudev raske töö, mille eest makstakse palka kesiselt, ollakse siiski rahul enda erivalikuga. Siinkohal võib olla seos sisemise motivatsiooniga, ehk tööst saadav positiivne emotsioon kaalub üles tööga kaasnevad raskused ja madala palga.

Õpetajakutse valiku motiivide ja arvamuste võrdlus koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste vahel õpingute alguses ja lõpus

Käesoleva bakalaureusetöö hüpotees, esimese aasta koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste hinnangud kutsevaliku motivatsiooniteguritele erinevad kolmanda aasta lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste hinnangutest, leidis kinnitust. Sarnaselt mitmetele varasematele uurimustele, kus käsitleti motivatsioonitegurite muutusi õpetajakoolituse jooksul (Lee & Yuan, 2014; Rots et al., 2012; Sinclair, 2008; Sinclair et al., 2006), ilmneseid ka käesolevas töös erinevused õpetajaks õppivate üliõpilaste vahel õpingute alguses ja lõpus. Võrreldes omavahel esimese ja kolmanda kursuse õpetajaks õppivate üliõpilaste õpetajakutsevaliku motiive, tuli peamise erinevusena välja, et esimene kursus oli oluliselt madalamalt hinnanud faktorit *viimane karjäärivõimalus* kui kolmas kursus. Saadud tulemustest võib järeldada, et kolmas kursuse õpetajad on oma erialavaliku teinud rohkem mitte esimesest eelistusest, vaid näiteks põhjusel, et esimesele eelistatud erialale õppima ei pääsetud. Kuigi statistiliselt olulisi erinevusi esimese ja kolmanda kursuse vahel tuli välja vaid üks, siis üsna lähedal olulisele erinevusele oli ka faktor *sobivus pereeluga, mida* pingeridade järjestuses hindas kolmas kursus kõrgemalt. Erinevus võib olla tingitud sellest, et kolmanda kursuse üliõpilased on vanemad ja mõtleavad ka selle peale, et kuidas töö võimaldab perekonda luua.

Võrreldes esimese ja kolmanda kursuse arvamusi õpetaja töö kohta selgus, et statistiliselt oluline erinevus esines kutsevalikuga *rahulolu* puhul. Esimene kursus oli *rahulolu* hinnanud kõrgemalt kui kolmas kursus, mis tähendab, et esimene kursus on rohkem rahul enda eriala valikuga kui kolmas kursus. Rahulolu eriala valikuga võib olla seotud läbitud praktikaga. Mitmete välismaiste uurijate sõnul on muutused õpetajakutse valiku motivatsioonitegurites seotud just praktiliste kogemuste saamisega (Kim & Cho, 2014; Lee & Yuan, 2014; Roness & Smith, 2010; Rots et al., 2012; Sinclair et al., 2006). Tartu Ülikoolis algavad koolieelse lasteasutuse erialal praktikad alates teisest õppeaastast, mis tähendab, et esimene kursus polnud uuringus osalemise ajal läbinud koolipoolset praktikat. Enamuse praktikatest oli läbinud kolmas kursus. Põhjus võib peituda selles, et õpetajakoolitusse tullakse tihti idealistlike ettekujutustega õpetajatööst (Sinclair et al., 2006). Pärast läbitud praktikat tekib üliõpilastel realistlikum nägemus ja arusaam õpetajatööst, mis ei pruugi kooskõlas olla varasemate ettekujutustega, mistõttu motivatsioonitase või rahulolu võib langeda (Sinclair et al., 2006). Võrreldes esimese ja kolmanda kursuse pingeridade järjestusi arvamuste osas õpetajatöö kohta, võis märgata, et esimese kursuse kõrgemalt hinnatud faktoriteks olid *rahulolu* ja seejärel *kõrge ametioskused*, kolmanda kursuse puhul olid

kõrgeimalt hinnatud faktoriteks *kõrged ametioskused* ja seejärel *raske töö*. Vaatamata sellele, et statistiliselt olulised erinevused antud faktorite vahel puudusid, siis järjestuse puhul on erinevus märgatav. Sellest võib järeldada, et viimane kursus võib olla õpingute ja eriti praktika põhjal mõistnud, et lasteaiaõpetaja töö on raske ja nõuab kõrgeid ametioskusi ning esimene kursus on õpingute alguses ja enne praktikat veel idealistlikumal arvamusel.

Töö praktiline väärtus

Autorile teadaolevalt pole koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste motivatsioonitegureid Eestis varasemalt eraldi uuritud. Õpetajate motiveeritus ja sellega seotud tegurid on väga tihedalt seotud sellega, kui kvaliteetset haridust õpetaja suudab lastele pakkuda (Allik, 2012), seetõttu on tähtis teada, millised tegurid motiveerivad üliõpilasi suunduma koolieelse lasteasutuse õpetajakoolitusse. Teadmine, et koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppijad on eriala valinud sisemistel ja altruistlikel, mitte välisel motivatsioonil võimaldab vajadusel viia läbi muutusi õpetajakoolituses, et paraneks hariduse kvaliteet ja õpetajakoolitusel õppijate seas oleks piisavalt sisemiselt motiveeritud õppureid. Näiteks on motiveerivate tegurite läbi võimalik teha vajalikke muudatusi koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala reklaamimisel ning õpingute korraldamisel, et tulevased tudengid oleksid rohkem motiveeritud õpetajakutset valima ja ka õpingute lõpus sisemiselt motiveeritud.

Käesoleva uurimuse tulemusena selgitati välja ka erinevused koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppijate motivatsioonitegurites õpingute alguses ja lõpus. Kuna antud uurimuses selgus, et esimene kursus oli võrreldes viimase kursusega hinnanud kõrgemalt näiteks kutsevaliku rahuloluga seotud väiteid ning viimasel kursusel oli tekkinud kindlam arusaam sellest, et lasteaiaõpetaja töö on raske ja kõrgete ametialaste nõudmistega, siis seeläbi oleks võimalik teha muudatusi edaspidises koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekavas. Näiteks oleks võimalik viia mõningad praktilised ained õpingute algusesse, et üliõpilastel tekiks juba varakult selge visioon õpetajatööst ning edaspidised langused motivatsioonitegurites väheneksid.

Töö piirangud ja soovitused edaspidisteks uuringuteks

Üheks käesoleva bakalaureusetöö piiranguks võib pidada väikest valimit ($N = 53$). Selleks, et uurimuse tulemusi oleks võimalik üldistada, võiks järgneval korral kaasata uurimusse ka avatud ülikooli üliõpilased. Lisaks oleks võimalik kaasata sama eriala üliõpilasi ka teistest linnadest, näiteks Tallinnast või Rakverest. Praegusel hetkel ei saa tulemusi üldistada avatud ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppijatele või teiste koolide esindajatele ja tulemused kehtivad vaid käesoleva töö valimile.

Piiranguks võib pidada ka seda, et antud töös võrreldi kahte erinevat gruppi: koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppijate esimest ja kolmandat kursust. See võimaldas õpetajakutse valiku motivatsioonitegureid vaid võrrelda. Käesoleva bakalaureusetöö raames polnud võimalik näha koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate samade üliõpilaste motivatsioonitegurite muutusi ajas.

Lähtudes eelnevast soovitab töö autor sarnasel teemal teha ka longituuduuringu, mille käigus oleksid näha ühtede ja samade koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonitegurite muutused ajas ja küsida ka selle põhjusi. Uuringu põhjal oleks võimalik näha, kuidas koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppijate üliõpilaste motivatsioonitegurid muutuvad õpingute ja praktikate läbimisega.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

- Allik, M. (2012). *Lasteaiaõpetajate motiveeritus ja tajutud toetus töökeskkonnas*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Anthony, G., & Ord, K. (2008). Change-of-career secondary teachers: motivations, expectations and intentions. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 36, 4, 359-376.
- Bachmann, T., & Maruste, R. (2001). *Psühholoogia alused*. Tallinn: Kirjastus Ilo.
- Brophy, J. (2014). Õppija motivatsioon õpetaja vaatepunktist. K. Kütt(Toim), *Kuidas õpilasi motiveerida. Käsiraamat õpetajale*. (lk 12-36). Tallinn: Archimedes.
- Bruinsma, M., & Jansen, E. P. W. A. (2010). Is the motivation to become a teacher related to pre-service teachers' intentions to remain in the profession? *European Journal of Teacher Education*, 33, 2, 185-200.
- Eesti keele seletav sõnaraamat* (s.a.). Külastatud aadressil <http://www.eki.ee/dict/ekss/>.
- Evans, L. (2011). The motivations to enter teaching by age related career stage and certification path. *Sociological Spectrum: Mid-South Sociological Association*, 31, 5, 606-633.
- Fokkens-Bruinsma, M., & Canrinus, E. (2012). The Factors Influencing Teaching (FIT)-Choice Scale in a Dutch teacher program. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 40, 3, 249- 269.
- Jugovic, I., Marušić, I., Ivanec, T.P., & Vidovic, V.V.(2012). Motivation and personality of preservice teachers in Croatia. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 40, 3, 271–287.
- Kilinç, A., Watt, H. M. G., & Richardson, P. W. (2012). Factors influencing teaching choice in Turkey. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 40, 3, 199-226.
- Kim, H., Cho, Y. (2014). Preservice Teachers' Motivation, Sense of Teaching Efficacy, and Expectation of Reality Shock. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*. 42, 1, 67-81.
- Krull, E. (2000). *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. Tartu: TÜ Kirjastus.
- Krusell, S. (2004). Õpetajakutse valiku motiividest. R. Vöormann, & J. Helemäe (Toim), *Õpetajad: kas maa sool või kraadiga spetsialistide ametigrupp* (lk 133-151). Tallinn: TPÜ Kirjastus.
- Kutsestandard. Õpetaja, tase 6*. (2013). Külastatud aadressil <http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/10494424/pdf/opetaja-tase-6.1.et.pdf>.

- Kõiv, S. (2014). *Õpetajakoolituse üliõpilaste motivatsioonitegurite hinnangute muutused esimese õppeaasta jooksul*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- König, J., & Rothland, M. (2012). Motivations for choosing teaching as a career: effects on general pedagogical knowledge during initial teacher education. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 40, 3, 289-315.
- Lee, I., & Yuan, R. (2014). Motivation change of pre-service English teachers: a Hong Kong study. *Language, Culture and Curriculum*, 27:1, 89-106.
- Lin, E., Shi, Q., Wang, J., Zhang, S., & Hui, L. (2012). Initial motivations for teaching: comparison between preservice teachers in the United States and China. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 40, 3, 227-248.
- Low, E. L., Lim, S. K., Ch'ng, A., & Goh, K. C. (2011). Pre-service teachers reasons for choosing teaching as a career in Singapore. *Asia Pacific Journal of Education*, 31, 2, 195-210.
- Löfström, E., Poom-Valickis, K., Hannula, M. S., & Mathews, S. R. (2010). Supporting emerging teacher identities: can we identify teacher potential among students? *European Journal of Teacher Education*, 33, 2, 167-184.
- Ojamets, L. (2014). *Õpetajakoolituse üliõpilaste õpetajakutse valiku motivatsioonitegurite hinnangute muutused kahe õppeaasta jooksul ja seos õpetajana tööleasumise plaanidega*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Peterson, A-L. (2013). *Õpetajakutse valiku motiivid ja arvamused õpetajatöö kohta õpetajakoolituse üliõpilastel*. Publitseerimata magistritöö. Tartu ülikool.
- Roness, D. & Smith, K. (2010). Stability in motivation during teacher education. *Journal of Education for Teaching*, 36, 2, 169-185.
- Rots, I., Kelchtermans, G., & Aelterman, A. (2012). Learning (not) to become a teacher: A qualitative analysis of the job entrance issue. *Teaching and Teacher Education*, 28, 1-10.
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67.
- Sinclair, C. (2008). Initial and changing student teacher motivation and commitment to teaching. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 36, 2, 79-104.
- Sinclair, C., Dowson, M., & McInerney, D. (2006). Motivations to teach: Psychometric perspectives across the first semester of teacher education. *Teacher College Record*, 108, 6, 1132 – 1154.

- Sokk, S. (1994). *Tartu õpetajate seminari üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonist*.
Publitseerimata diplomitöö. Tartu õpetajate seminar.
- Thomson, M. M., Turner, J. E., & Nietfeld, J. L. (2012). A typological approach to investigate the teaching career decision: Motivations and beliefs about teaching of prospective teacher candidates. *Teaching and Teacher Education*, 28, 324-335.
- Vansteenkiste, M., Lens, W., & Deci, E.L. (2006). Intrinsic Versus Extrinsic Goal Contents in Self-Determination Theory: Another Look at the Quality of Academic Motivation. *Educational Psychologist*, 41, 1, 19–31.
- Voltri, O., Luik, P., & Taimalu, M. (2013). Õpetajakoolituse praktikantide ja kutseaastal olevate õpetajate kutsevalikut mõjutavad motivatsioonitegurid. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri*, 1, 97-123.
- Watt, H.M. G., & Richardson, P. W. (2007). Motivational Factors Influencing Teaching as a Career Choice: Development and Validation of the FIT-Choice Scale. *The Journal of Experimental Education*, 75, 3, 167-202.
- Wigfield, A., & Eccles, S. S. (2000). Expectancy – Value Theory of Achievement Motivation. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 68–81.
- Übius, Ü., Kall, K., Loogma, K., & Ümarik, M., (2014). Eesti õpetajad ja koolid TALIS-e uuringus. K, Kall (Toim), *Rahvusvaheline vaade õpetamisele ja õppimisele. OECD rahvusvahelise õpetamise ja õppimise uuringu TALIS 2013 tulemused* (lk 14-34).
Tallinn: Innove.

Lisad

Lisa 1. FIT-Choice ankeet (Peterson, 2013).

HEA VASTAJA!

Palun teil vastata käesolevale ankeedile, mille eesmärgiks on saada ülevaade koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste õpetajakutse valiku põhjustest ja arvamustest. Küsimustele vastamine võtab aega umbes 10-15 minutit, palun teil seda täita rahulikult ja vastata kõigile küsimustele. Tegu on uurimusega, mille eesmärgiks on koguda andmeid, et minu edasises bakalaureusetöös võrrelda koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste kutsevalikut mõjutanud tegureid ja arvamusi õpetajakutse kohta õpingute alguses ja lõpus. Ankeedis pole õigeid ega valesid vastuseid, vastake täpselt nii nagu Te arvate või mis Teie jaoks kõige paremini sobib. Teie vastuste puhul on tagatud konfidentsiaalsus.

Ette tänades: Krista Paju, Koolieelse lasteasutuse õpetaja 3.kursus

I Iga allpool oleva väite kohta palun märkige, kui oluline see oli TEIE otsuse puhul saada õpetajaks. Palun tõmmake ring ümber selle numbri, mis kõige paremini kirjeldab iga teguri olulisust Teie otsuse puhul.

Vastamiseks kasutage palun järgmist skaalat: **1- ei ole üldse oluline teie otsuse puhul kuni 7 – väga oluline teie otsuse puhul.**

Ma tahan saada õpetajaks, sest...

1. Ma olen huvitatud õpetamisest.	1	2	3	4	5	6	7
2. Osakoormusega õpetajana töötamine võimaldab rohkem aega pere jaoks.	1	2	3	4	5	6	7
3. Minu sõbrad arvavad, et ma peaksin saama õpetajaks.	1	2	3	4	5	6	7
4. Õpetajana on mul pikk puhkus.	1	2	3	4	5	6	7
5. Mul on hea õpetaja omadused.	1	2	3	4	5	6	7
6. Õpetajatöö võimaldab mul ühiskonda teenida.	1	2	3	4	5	6	7
7. Ma olen alati tahtnud olla õpetaja.	1	2	3	4	5	6	7
8. Õpetajatel võib olla võimalus töötada rahvusvaheliselt.	1	2	3	4	5	6	7
9. Õpetaja amet võimaldab mul töötada Euroopa erinevates riikides.	1	2	3	4	5	6	7
10. Õpetamine võimaldab mul kujundada laste/noorte	1	2	3	4	5	6	7

väärtusi.							
11. Ma tahan aidata lastel/noortel õppida.	1	2	3	4	5	6	7
12. Olin oma eriala valikus ebakindel.	1	2	3	4	5	6	7
13. Mulle meeldib õpetamine.	1	2	3	4	5	6	7

14. Ma tahan teha tööd, kus saab lastega töötada.	1	2	3	4	5	6	7
15. Õpetaja elukutse pakub kindlat töökohta (õpetajatel on alati tööd).	1	2	3	4	5	6	7
16. Õpetaja tööaeg sobib pereeluga.	1	2	3	4	5	6	7
17. Mul on olnud inspireerivad õpetajad.	1	2	3	4	5	6	7
18. Õpetajana on mul lühike tööpäev.	1	2	3	4	5	6	7
19. Mul on head õpetamisoskused.	1	2	3	4	5	6	7
20. Õpetajad annavad väärtusliku ühiskondliku panuse.	1	2	3	4	5	6	7
21. Õpetaja kvalifikatsiooni tunnistatakse igal pool.	1	2	3	4	5	6	7
22. Õpetajatöö võimaldab mul mõjutada järgmist põlvkonda.	1	2	3	4	5	6	7
23. Minu perekond arvab, et ma peaksin saama õpetajaks.	1	2	3	4	5	6	7
24. Ma tahan töötada lastekeskuses keskkonnas.	1	2	3	4	5	6	7
25. Õpetajatöö pakub stabiilset sissetulekut.	1	2	3	4	5	6	7
26. Koolivaheajad sobivad kokku pereeluga.	1	2	3	4	5	6	7
27. Mul on olnud head õpetajad eeskujuks.	1	2	3	4	5	6	7
28. Õpetajatöö võimaldab teha teene ühiskonnale.	1	2	3	4	5	6	7
29. Ma ei pääsenud õppima seda eriala, mis oli minu esimene eelistus.	1	2	3	4	5	6	7
30. Õpetajatöö võimaldab mul tõsta kehvemast keskkonnast pärit laste edasipüüdlikkust.	1	2	3	4	5	6	7
31. Mulle meeldib töötamine lastega.	1	2	3	4	5	6	7
32. Õpetajatöö on turvaline (stabiilne).	1	2	3	4	5	6	7
33. Mul on olnud positiivsed õppimiskogemused.	1	2	3	4	5	6	7
34. Õpetaja elukutse sobib minu võimetega.	1	2	3	4	5	6	7
35. Õpetajatöö võimaldab mul valida, kus ma tahan elada.	1	2	3	4	5	6	7
36. Ma valisin õpetajaks saamise viimase karjäärivõimalusena (nt ei pääsenud esimese eelistuse õppekavale).	1	2	3	4	5	6	7

37. Õpetamine võimaldab mul head teha kehvematest tingimustest tulnud lastele.	1	2	3	4	5	6	7
38. Õpetajatöö annab mulle rahulolu tunde.	1	2	3	4	5	6	7
39. Õpetajatöö võimaldab mul mõjutada lapsi.	1	2	3	4	5	6	7
40. Õpetajatöö võimaldab mul töötada sotsiaalse ebavõrdsuse vastu.	1	2	3	4	5	6	7
41. Veel mingi tegur, mida eespool pole mainitud. Mis?	1	2	3	4	5	6	7

II Iga alljärgneva väite kohta palun hinnake, mil määral on see tõsi TEIE kohta. Vastamiseks kasutage palun järgmist skaalat: **1 – ei ole üldse tõsi kuni 7 – on täiesti tõsi (extremely true).**

1. Olen hoolikalt järele mõelnud, et tahan hakata õpetajaks.	1	2	3	4	5	6	7
2. Mind on julgustatud valima mõnd teist ametit peale õpetajatöö.	1	2	3	4	5	6	7
3. Ma olen rahul oma valikuga saada õpetajaks.	1	2	3	4	5	6	7
4. Teised on mulle öelnud, et õpetajatöö ei olnud hea karjäärivalik.	1	2	3	4	5	6	7
5. Olen rõõmus oma otsuse üle saada õpetajaks.	1	2	3	4	5	6	7
6. Teised inimesed mõjutasid mind kaaluma muid ameteid peale õpetajatöö.	1	2	3	4	5	6	7

III Iga alljärgneva väite kohta palun hinnake, mil määral TEIE olete nõus, et see väide kehtib õpetajatöö / õpetamise kohta. Vastamiseks kasutage palun järgmist skaalat: **1 – ei ole üldse nõus kuni 7 – olen täiesti nõus.**

1. Õpetajatöö on hästi tasustatud.	1	2	3	4	5	6	7
2. Õpetajatel on suur töökoormus.	1	2	3	4	5	6	7
3. Õpetajad saavad head palka.	1	2	3	4	5	6	7
4. Õpetajaid peetakse professionaalideks.	1	2	3	4	5	6	7
5. Õpetajatel on kõrge moraal.	1	2	3	4	5	6	7
6. Õpetajatöö nõuab kõrgeid ametioskusi.	1	2	3	4	5	6	7
7. Õpetajatöö on emotsionaalselt nõudlik.	1	2	3	4	5	6	7

8. Õpetaja elukutset peetakse kõrge staatusega ametiks.	1	2	3	4	5	6	7
9. Õpetajad tunnevad end ühiskonna poolt väärtustatuna.	1	2	3	4	5	6	7
10. Õpetajatöö nõuab kõrgeid ametialaseid teadmisi.	1	2	3	4	5	6	7
11. Õpetamine on raske töö.	1	2	3	4	5	6	7
12. Õpetaja elukutset peetakse lugupeetud ametiks.	1	2	3	4	5	6	7
13. Õpetajad tunnevad, et nende ametil on kõrge sotsiaalne staatus.	1	2	3	4	5	6	7
14. Õpetajad vajavad heal tasemel teadmisi õpetamismeetoditest ja –võtetest.	1	2	3	4	5	6	7

IV Taustaküsimused

Palun tõmmake iga küsimuse juures ring ümber sobiva vastusvariandi ees oleva tähe või kirjutage vastus etteantud punktiirile.

1. Ülikool, kus õpite:

a. Tartu Ülikool b. Tallinna Ülikool

2. Mis vormis õpite?

a. Statsionaar b. Avatud ülikool

3. Teie sugu:

a. Mees b. Naine

4. Teie vanus.....aastat

5. Teie varasem töökogemus õpetajana:

- a. Töötan praegu õpetajana
- b. Olen varem töötanud õpetajana, praegu ei tööta
- c. Ei ole kunagi töötanud õpetajana
- d. Muu, mis?.....

6. KOOD: ema eesnimi + ema sünnipäev (päev ja kuu arvudega, st 4 arvu)

.....

Suured tänud vastamast!

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Krista Paju

(sünnikuupäev: 03.06.1993)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetajaks õppivate üliõpilaste kutsevaliku motivatsioonitegurite võrdlus õpingute alguses ja lõpus,

mille juhendaja on Merle Taimalu,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 18.05.2016